

Віктор Ідзьо

Пошуково-археологічне дослідження в селі Трипілья Київської області

30 травня - 1 червня 2017 року та аналіз археологічних артефактів з Трипільського обласного музею.©

Середнє Подніпров'я в районі столиці України міста Києва, безсумнівна складає великий інтерес для нашого дослідження[3,с.2-30].

Природа ріки Дніпра в цьому Трипільському регіоні просто зачаровує. Власне вона сприяла довгому осілому тут проживання Трипільських племен, які переселилися з Причорномор'я, яке нагадувало їм ландшафт своєї давньої Причорноморської прабатьківщини...[4,с.98-106].





Власне Трипільська культура в цьому Київському регіоні, останній сильний етнічно-культурний та релігійний етап розселення та проживання праукраїнців з басену Причорномор'я в Подніпров'я, яке і започаткувало внаслідок відкриття чехом Вікентієм Хвойкою відомої в історичній літературі - Трипільської культури[10,с. 24-29].

Тому було вирішено дослідити Трипільську культуру на базі Подніпров'я, взявши за основу артефакти Трипільського обласного археологічного музею які розкопані археологом Вікентієм Хвойкою з трипільських придніпровських схилів, які і сьогодні зачаровують свою неповторною красою. Напевно вони нагадували переселенням прабатьківщину з Дністро-Дунайського міждріччя басейну Чорного моря України[5,с.81-101].

Ряд вчених, в тому числі й археолог Володимир Баран вважає, що в Подніпров'ї в розвинутому Трипіллі складаються дві локальні групи праукраїнських пам'яток. Дослідник виділяє добре вивчені поселення типу: Щербанівка, Коломийщина II. До них можна віднести пам'ятки виявлені в селах: Трипілля, Верем'я, Холеп'я, Гребені, на Дніпрі: Пилипче, Яблунівка на Росі. Топографія цих поселень їх планування, конструкція жител в загальних рисах подібна до пам'яток виявлених в Побужжі[2,с.47-78].



Тут в селі Трипільлі, яке розкопав В.Хвойка, переважає посуд з заглибленим врізним орнаментом у вигляді спіралі з широкою стрічкою, що складається з шести, семи смуг. Характерними формами є досить великі грушовидні посудини з вузьким горлом без шийки, часто прикрашені, як і ранньотрипільські з подвійними спіралями з зображенням змій. Є округлотілі посудини з високим лійчастим горлом, шоломовидні покритишки, біноклі з антропоморфними, стилізованими перемичками. Велику групу становить неонаментований посуд: горщики, глечики, конічні миски, на яких зображені стилізовані людські обличчя, що подаються в нише в контексті нашого дослідження. Слід наголосити, що археолог Вікентій Хвойка досконало вивчив старожитності в селі Трипілья і фахово подав свої дослідження на найвищому рівні тогочасного інтелектуального, передусім археологічного світу. Час і місце висвітлення для світу Українського Трипілья, найстародавньої праукраїнської культури, було зроблено Вікентієм Хвойкою вірно – на XI Міжнародному з'їзді археологів[5,с.1-63].

Також наголосимо, що як і відкриття Трипілья, аналіз розкопаних та досліджених старожитностей Вікенті Хвойка розмістив у найелітнішому тогочасному Науковому Віснику – «Працях XI Археологічного з'їзду», що зробило його археологічне відкриття всесвітньо відомим[10,с.24-29].



Значна схожість матеріалів розвинутого Трипілья середнього Дніпра з відповідними матеріалами західних регіонів та Причорномор'я вказує на пряме переселення трипільських племен басейнів Причорномор'я та Дністра та Південного Бугу на Подніпров'я. Проаналізований матеріал з Трипільського музею дає право наголосити, що дуже довго трипільське населення Подністров'я підтримувало культурні зв'язки з трипільськими племенами Причорномор'я та Побужжя[6,с.6-42].



На карті складеній вченими Віталієм Рудем, Рене Улрау, Ольгою Манігдою зафіксовані трипільські поселення Буго-Дністровського міжріччя, які виявлені археологами біля сіл: 1. Білозірка, 2. Тростянець, 3. Тростянчик, 4. Війтівка[9,с.49; с.45-48].

За таких обставин можна зробити хронологію переселення локальних груп середнього Трипілля з Причорномор'я на Побужжя та Подніпров'я, як і питання синхронізації їх між собою і сусідніми культурами епохи енеоліта. Наведені аналогії дають підстави віднести пам'ятники середнього Трипілля до другої половини IV тисячоліття до нашої ери. Ця дата певною мірою підтверджується даними визначення віку середньотрипільських пам'яток, за методом С-14, який датує всі старожитності цього часу III тисячоліттям 540 ± 80 років до нашої ери[1,с.177].



В IV тисячолітті до нашої ери пратрипільське населення Південно-Західного Причорномор'я в пошуках нових родючих земель та пасовищ ці племена освоює нові території, тобто східну Волинь, обидва береги Подніпров'я, де вступають в безпосередні контакти з населенням багатьох інших культур.

В культурі пізньотрипільських племен дослідники виділяють декілька окремих територіально-хронологічних груп, або варіантів пізньотрипільської культури[8,с.13-16].



Слід наголосити, що в цей час пізньотрипільські племена набирають багато рис, які не притаманні попереднім етапам розвитку Трипільської культури, особливо на території віддаленій від корінних земель їх розміщення. У трипільців змінюється характер домобудування, зменшується виготовлення розписного посуду з відмуленої глини, змінюється орнамент, зникають деякі типи посудин, тобто: грушевидні амфори, конічні миски, біноклі, що видно із матеріалі в Трипільського музею[1,с.149-150].

За останні роки майже в усіх районах поширення Трипільля вдалось виявити пам'ятки, які показують як Трипільська культура йшла з Причорномор'я до Дніпра. На ляху руху до середнього Дніпра, Трипільля, зафіксовані аналогічні артефакти також на території Молдавії, Галичини, Волині, Побужжя[7,с.1-63].



Отже VI-II тисячолітті до н. е. на території сучасної України та Європи, а також Близького та Середнього Сходу зароджуються та приходять в упадок найдавніші цивілізації. На території України у VI тисячолітті до нашої ери, розвивається цивілізація що просунулася з Причорномор'я, яка принесла більш продуктивні форми

господарства та релігійні уявлення, яка відома в історичній науці під назвою Трипільської культури(цивілізації). Археологічно засвідчено, що власне від регіонів рік Приморномор'я, Прута та Дністра до регіонів Подніпров'я розвивається орне землеробство та скотарство, вдосконалюються домашні промисли: гончарство, ткацтво та будівельна справа. З цього українського регіону, умовно названа згідно першого місця свого археологічного відкриття та дослідження археологом В.Хвойкою, Трипільська культура(цивілізація) в VI-II тисячоліттях починає поширюватися на Східне Причорномор'я, Балкани, та Північно-Західне Причорномор'я[3,с.2-5].





Слід наголосити, що в праці продемонстровані Трипільські старожитності, реконструкція трипільських садиб та осель музею села Трипілля Київської області які датуються вченими IV тисячоліттям до нашої ери. Наголосити, що в наукові статті також подаються перші достовірні трипільські старожитності відкриті в кінці

XIX на початку XX століття археологом Вікентієм Хвойкою, чехом за національністю, які він продемонстрував для світової наукової громадськості на XI Археологічному з'їзді[10,с.24-29].







У висновок експедиції 2017 року, наголосимо, оглянуті та проаналізовані відкриті археологом В. Хвойкою старожитності, відвідано археологічні розкопки, артефакти з яких подані вище...[10,с.24-29].

Вивчено Трипільські старожитності з музею села Трипілля Київської області, які датуються IV тисячоліттям до нашої ери. Проаналізовано рух праукраїнських племен з Причорномор'я в Подніпров'я, через Галичину і Волинь з IX по VI тисячоліття до нашої ери, які подаються нижче[7,с.1-63]...





**Ініціатори та модератори пошуково-археологічного дослідження в селі Трипілья Київської області
30 травня - 1 червня 2017 року - академіки Петро Кононенко(Київ) та Віктор Ідзьо(Львів).**

Список використаних джерел та літератури:

1. Археологія УРСР. - К. «Наукова Думка», 1971. - Т.І. - С.177.
2. Бібіков С., Шмаглій М. Трипільське поселення біля села Гребні. Археологія. - К., 1964. - Т.ХVI. - С.47-78.
3. Ідзьо Віктор. Трипільська цивілізація в Україні: характеристика розвитку та упадку в контексті еволюції стародавнього світу в VI-II тисячолітті до нашої ери. - Івано-Франківськ "Сімик", 2011р. - 32с.
4. Ідзьо Віктор. Трипільська культура на території України в контексті дослідження кристалізації української нації в VI-II тисячоліттях до нашої ери. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2015. - Т.ХХ. - С.98-106.
5. Ідзьо В. Релігійна культура гирла Дністро-Дунайського міжріччя басейну Чорного моря України в епоху Трипілля в контексті дослідження етногенезу релігійної культури та духовності та формування європейської спільноти в Х-ХVIII тисячоліттях до нашої ери. Науковий Вісник Українського Університету. - М., 2016. - Т.ХХІ. - С.81-107.
6. Ідзьо Віктор. Європейська релігійна культура та зародження, становлення і розвиток християнства на території України. Наукове видання. - Львів, Вид. Університету «Львівський Ставропігійон», 2016р. - 546с.
7. Ідзьо Віктор. Еспедиція «Причорномор'я 2016» присвячена 15-ти літтю заснування Інституту Східної Європи(2001-2016рр.). Сайт Інституту Східної Європи. - С.1-63.
8. Лагодовская Е.Ф. Трипольское поселение Сандраки в Винницкой области и некоторые вопросы позднего Триполья. Краткие Сообщения Института Археологии. - К., 1953а. - Вып. 2. - С.13-16.
9. Рудь Віталій, Улрау Рене, Манігда Ольга. Геомагнітка зйомка та герогафічне моделювання у вивченні трипільського поселення Тростяничок. Вісник Рятівної Археології. 0 Львів «Астролябія, 2016. - Вип.ІІ. - С.49.
10. Хвойка В.В. Каменный век среднего Поднепровья. Труды XI Археологического съезда. - М., 1901. - Т.І. - С.24-29.

